

CRIMINALITATEA DOMESTICĂ ȘI DIMENSIUNEA SA ASCUNSĂ: ABORDĂRI CRIMINOLOGICE ȘI LIMITELE IMPLICAȚIILOR PENALE

Iurie LARII¹

Criminalitatea domestică reprezintă una dintre cele mai persistente și insuficient raportate forme de criminalitate violentă, situată la intersecția dintre spațiul privat al relațiilor familiale și obligația pozitivă a statului de a asigura protecția efectivă a drepturilor fundamentale ale persoanei. Specificul său criminologic derivă din caracterul relațional, repetitiv și în continuă amplificare al faptelor, precum și din existența unei dimensiuni ascunse semnificative, cunoscută în literatura de specialitate drept „cifra neagră a criminalității”. Prezentul articol își propune o analiză criminologică și victimologică a criminalității domestice, cu accentul plasat pe mecanismele de atenuare a vizibilității fenomenului, cauzele structurale ale subraportării, limitele politicii penale represive și necesitatea reconfigurării strategiilor de prevenire. Demersul are un caracter critic și interdisciplinar, integrând contribuții doctrinare, date statistice relevante pentru Republica Moldova și repere ale jurisprudenței europene.

Cuvinte-cheie: criminalitate domestică, violență în familie, cifră neagră, victimologie, politică penală, prevenire criminologică.

DOMESTIC CRIMINALITY AND ITS HIDDEN DIMENSION: CRIMINOLOGICAL APPROACHES AND THE LIMITS OF PENAL IMPLICATIONS

Iurie LARII¹

Domestic criminality represents one of the most persistent and underreported forms of violent crime, located at the intersection between the private sphere of family relationships and the positive obligation of the state to ensure the effective protection of fundamental human rights. Its criminological specificity derives from the relational, repetitive, and escalating nature of the acts, as well as from the existence of a significant hidden dimension, known in the specialized literature as the “dark figure of crime”. This article aims to provide a criminological and victimological analysis of domestic criminality, focusing on the mechanisms of invisibilization of the phenomenon, the structural causes of underreporting, the limits of repressive criminal policy, and the necessity of reconfiguring prevention strategies. The approach is critical and interdisciplinary, integrating doctrinal contributions, relevant statistical data for the Republic of Moldova, and reference points from European case law.

Keywords: domestic criminality, domestic violence, dark figure of crime, victimology, criminal policy, criminological prevention.

INTRODUCERE

Criminalitatea domestică constituie una dintre cele mai complexe și persistente forme de criminalitate violentă, având un impact profund asupra securității individuale și sociale. Specificul acesteia rezidă nu doar în gravitatea faptelor comise, ci și în contextul relațional în care acestea se pro-

INTRODUCTION

Domestic criminality constitutes one of the most complex and persistent forms of violent crime, having a profound impact on individual and social security. Its specificity lies not only in the seriousness of the acts committed, but also in the relational context in which they occur, a con-

¹ Profesor universitar, doctor în drept, Catedra „Drept penal și criminologie”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md; e-mail: iulari72@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4277-535X>

University Professor, PhD, Chair of “Criminal Law and Criminology”, The “Ștefan cel Mare” Academy of the MIA of the Republic of Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md; email: iulari72@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4277-535X>

duc, context caracterizat prin dependență, dezechilibru de putere și de intimitate emoțională. Respectiv elementele conferă criminalității domestice o fizionomie criminologică distinctă, care reclamă instrumente de analiză și intervenție diferite de cele utilizate în cazul criminalității convenționale.

Actualitatea temei este determinată de persistența unui nivel ridicat al violenței domestice, în pofida consolidării cadrului normativ și instituțional. Literatura de specialitate relevă existența unui decalaj semnificativ între criminalitatea reală și cea înregistrată oficial, fenomen conceptualizat în criminologie sub denumirea de „cifră neagră a criminalității” [1, p. 92]. În cazul violenței domestice, această discrepanță are efecte directe asupra eficienței politicilor publice, întrucât strategiile de prevenire și combatere sunt elaborate pe baza unor date incomplete.

Gradul de cercetare a subiectului în doctrină este considerabil, atât la nivel internațional, cât și național. Abordările criminologice clasice au analizat violența domestică prin prisma ciclului violenței [2], în timp ce teoriile contemporane au accentuat dimensiunea controlului coercitiv și a violenței psihologice [3]. În doctrina juridico-penală, accentul a fost plasat, preponderent, pe incriminare și sancționare, în detrimentul analizei critice a limitelor reacției penale și a rolului prevenției criminologice [4, p. 214].

Premisa prezentului demers constă în ideea că violența domestică nu poate fi redusă exclusiv prin mijloace represive, fiind necesară o abordare integrată, care să combine prevenția primară, intervenția timpurie și protecția efectivă a victimelor. Scopul cercetării constă în examinarea criminalității domestice din perspectivă criminologică și victimologică, cu accentul pus pe dimensiunea sa ascunsă și pe implicațiile acesteia asupra politicii penale a Republicii Moldova.

În acest context, analiza dimensiunii

text caracterizat by dependence, power imbalance, and emotional intimacy. These elements confer upon domestic criminality a distinct criminological profile, which requires analytical and intervention tools different from those used in the case of conventional crime.

The topicality of the subject is determined by the persistence of a high level of domestic violence, despite the consolidation of the normative and institutional framework. Specialized literature reveals the existence of a significant gap between actual criminality and officially recorded criminality, a phenomenon conceptualized in criminology as the “dark figure of crime” [1, p. 92]. In the case of domestic violence, this discrepancy has direct effects on the effectiveness of public policies, as prevention and combat strategies are developed on the basis of incomplete data.

The degree of research on this topic in doctrine is considerable, both internationally and nationally. Classical criminological approaches have analyzed domestic violence through the lens of the cycle of violence [2], while contemporary theories have emphasized the dimension of coercive control and psychological violence [3]. In criminal-law doctrine, the emphasis has been placed predominantly on criminalization and punishment, to the detriment of a critical analysis of the limits of penal reaction and the role of criminological prevention [4, p. 214].

The premise of the present approach lies in the idea that domestic violence cannot be reduced exclusively through repressive means, requiring instead an integrated approach that combines primary prevention, early intervention, and effective protection of victims. The purpose of the research is to examine domestic criminality from a criminological and victimological perspective, with an emphasis on its hidden dimension and its implications for the criminal policy of the Republic of Moldova.

In this context, the analysis of the

ascunse a criminalității domestice nu reprezintă un exercițiu pur statistic, ci este o condiție esențială pentru fundamentarea unor politici penale realiste și coerente, capabile să răspundă complexității fenomenului în cauză.

METODE ȘI MATERIALE APLICATE

Cercetarea este fundamentată pe un ansamblu de metode științifice specifice criminologiei și științelor juridice. Metoda analizei doctrinare a fost utilizată pentru examinarea conceptelor de criminalitate domestică, cifră neagră și victimologie, prin raportare la lucrările de specialitate din literatura națională și internațională.

Metoda analizei normative a permis evaluarea cadrului juridic național în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, cu referire la art. 201¹ Cod penal al Republicii Moldova și la modificările legislative recente. Totodată, metoda comparativă a fost utilizată pentru raportarea politicilor penale naționale la standardele europene, reflectate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Materialele utilizate includ date statistice oficiale privind criminalitatea în Republica Moldova, studii relevante privind percepțiile sociale asupra violenței în familie, precum și hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului.

DISCUȚII ȘI REZULTATE OBTINUTE

1. Conceptul și particularitățile criminologice ale criminalității domestice

Criminalitatea domestică desemnează totalitatea infracțiunilor săvârșite în cadrul relațiilor familiale sau de conviețuire, caracterizate prin existența unor legături afective, de rudenie sau de dependență între autor și victimă. Această formă de criminalitate include, în principal, fapte de violență fizică, violență psihologică, violență sexuală și violență economică, precum și alte manifestări de abuz, control sau neglijare gravă [5, p. 37].

hidden dimension of domestic criminality does not represent a purely statistical exercise, but an essential condition for substantiating realistic and coherent criminal policies capable of responding to the complexity of the phenomenon in question.

METHODS AND MATERIALS APPLIED

The research is based on a set of scientific methods specific to criminology and legal sciences. The method of doctrinal analysis was used to examine the concepts of domestic criminality, dark figure of crime, and victimology, by reference to works from national and international specialized literature.

The method of normative analysis allowed for the evaluation of the national legal framework in the field of preventing and combating domestic violence, with reference to Article 201¹ of the Criminal Code of the Republic of Moldova and to recent legislative amendments. At the same time, the comparative method was used to relate national criminal policies to European standards, as reflected in the case law of the European Court of Human Rights.

The materials used include official statistical data regarding crime in the Republic of Moldova, relevant studies on social perceptions of domestic violence, as well as judgments of the European Court of Human Rights.

DISCUSSIONS AND RESULTS OBTAINED

1. The Concept and Criminological Particularities of Domestic Criminality

Domestic criminality denotes the totality of offenses committed within family or cohabitation relationships, characterized by the existence of emotional, kinship, or dependency ties between the perpetrator and the victim. This form of criminality mainly includes acts of physical violence, psychological violence, sexual violence, and economic violence, as well as other manifestations of abuse, control, or severe

Un element definitoriu al criminalității domestice îl constituie caracterul său relațional și repetitiv. Studiile clasice privind ciclul violenței, dezvoltate de L. Walker, evidențiază succesiunea fazelor de acumulare a tensiunii, explozie violentă și reconciliere aparentă, model care explică persistența și escaladarea comportamentelor agresive în timp [2, p. 55-60].

Spre deosebire de alte forme de criminalitate violentă, faptele de violență domestică se produc într-un spațiu privat, relativ inaccesibil controlului social formal. Relația preexistentă dintre agresor și victimă generează un dezechilibru structural de putere, favorizând instaurarea unui climat de dominare și supunere, în care violența este utilizată ca instrument de control și constrângere [3, p. 229].

Analiza criminologică relevă și existența unei toleranțe sociale implicite față de violența domestică, alimentată de percepția tradițională conform căreia conflictele familiale aparțin sferei private. Această percepție contribuie la minimalizarea gravității faptelor, la inhibarea intervenției instituționale timpurii și la menținerea unui nivel ridicat al cifrei negre a criminalității [6, p. 176].

Din perspectivă victimologică și statistică, criminalitatea domestică prezintă o structură asimetrică de gen. Datele oficiale pentru anul 2024 relevă faptul că, din totalul victimelor infracțiunilor de violență în familie, 70,5% au fost femei, grupa de vârstă cea mai afectată fiind intervalul 35-64 ani. Totodată, în rândul minorilor, ponderea băieților victime ale violenței domestice a fost de 2,3 ori mai ridicată comparativ cu cea a fetelor [7], aspect ce indică necesitatea unor politici de prevenire adaptate specificului de vârstă.

Persistența violenței domestice este favorizată și de stereotipuri de gen profund înrădăcinate în conștiința socială. Cercetările sociologice relevă faptul că o parte semnificativă a populației tolerează sau justifică utilizarea violenței în familie, în spe-

neglect [5, p. 37].

A defining element of domestic criminality is its relational and repetitive character. Classical studies on the cycle of violence, developed by L. Walker, highlight the succession of phases of tension accumulation, violent explosion, and apparent reconciliation, a model that explains the persistence and escalation of aggressive behaviors over time [2, p. 55-60].

Unlike other forms of violent crime, acts of domestic violence occur in a private space that is relatively inaccessible to formal social control. The pre-existing relationship between the aggressor and the victim generates a structural imbalance of power, favoring the establishment of a climate of domination and submission, in which violence is used as an instrument of control and coercion [3, p. 229].

Criminological analysis also reveals the existence of implicit social tolerance toward domestic violence, fueled by the traditional perception that family conflicts belong to the private sphere. This perception contributes to minimizing the seriousness of the acts, inhibiting early institutional intervention, and maintaining a high level of the dark figure of crime [6, p. 176].

From a victimological and statistical perspective, domestic criminality presents an asymmetric gender structure. Official data for the year 2024 reveal that, out of the total number of victims of domestic violence offenses, 70.5% were women, the most affected age group being 35-64 years. At the same time, among minors, the proportion of boys who were victims of domestic violence was 2.3 times higher compared to that of girls [7], an aspect that indicates the need for prevention policies adapted to age-specific characteristics.

The persistence of domestic violence is also favored by deeply rooted gender stereotypes in social consciousness. Sociological research reveals that a significant part of the population tolerates or justifies the use of violence within the family, espe-

cial în raport cu copiii, considerându-l un instrument educativ legitim. Astfel de atitudini constituie factori criminogeni care contribuie la proliferarea de la o generație la alta a comportamentelor violente.

2. Dimensiunea ascunsă a criminalității domestice

Dimensiunea ascunsă a criminalității domestice constituie unul dintre cele mai relevante și totodată problematice aspecte ale acestui fenomen, influențând în mod direct atât percepția socială asupra violenței în familie, cât și eficiența politicilor publice de prevenire și combatere. În criminologie, această realitate este conceptualizată prin noțiunea de „cifră neagră a criminalității”, care desemnează totalitatea faptelor infracționale ce nu sunt aduse la cunoștința autorităților și, în consecință, nu sunt reflectate în statisticile oficiale [1, p. 92].

Specificul criminalității domestice explică, în mare măsură, amploarea dimensiunii sale ascunse. Faptele de violență se produc într-un spațiu privat, caracterizat prin relații de intimitate, dependență emoțională și economică, precum și prin dezechilibre structurale de putere între agresor și victimă. Aceste circumstanțe favorizează tănuirea faptelor și inhibă raportarea acestora către autorități, spre deosebire de infracțiunile comise în spațiul public, unde controlul social formal este mai pronunțat.

În cazul violenței domestice, discrepanța dintre criminalitatea reală și cea înregistrată este deosebit de pronunțată. Subraportarea este determinată de o combinație complexă de factori individuali, sociali și instituționali: teama de represalii din partea agresorului, dependența economică și emoțională, rușinea și stigmatizarea socială, normalizarea violenței în cadrul relațiilor familiale, lipsa încrederii în instituțiile de aplicare a legii și tendința de protejare a agresorului perceput ca membru al familiei [8, p. 141]. Toate acestea conduc la subevaluarea reală a fenomenului și la elaborarea unor stra-

cially in relation to children, considering it a legitimate educational tool. Such attitudes constitute criminogenic factors that contribute to the intergenerational reproduction of violent behaviors.

2. The Hidden Dimension of Domestic Criminality

The hidden dimension of domestic criminality constitutes one of the most relevant and at the same time problematic aspects of this phenomenon, directly influencing both social perception of domestic violence and the effectiveness of public policies for prevention and combat. In criminology, this reality is conceptualized through the notion of the “dark figure of crime”, which designates the totality of criminal acts that are not reported to authorities and, consequently, are not reflected in official statistics [1, p. 92].

The specificity of domestic criminality largely explains the scope of its hidden dimension. Acts of violence occur in a private space characterized by intimacy, emotional and economic dependence, as well as structural power imbalances between the aggressor and the victim. These circumstances favor the concealment of acts and inhibit their reporting to authorities, unlike crimes committed in public spaces, where formal social control is more pronounced.

In the case of domestic violence, the discrepancy between actual crime and recorded crime is particularly pronounced. Underreporting is determined by a complex combination of individual, social, and institutional factors: fear of retaliation by the aggressor, economic and emotional dependence, shame and social stigmatization, normalization of violence within family relationships, lack of trust in law enforcement institutions, and the tendency to protect the aggressor perceived as a family member [8, p. 141]. All these lead to an underestimation of the real phenomenon and to the development of intervention strategies insufficiently adapted to criminological realities.

tegi de intervenție insuficient adaptate realităților criminologice.

La nivel individual, teama de represalii, dependența economică și emoțională, rușinea, stigmatizarea socială și autoculpabilizarea joacă un rol esențial în decizia victimei de a nu sesiza organele de drept. Literatura victimologică evidențiază fenomenul autoculpabilizării victimei și interiorizarea violenței ca element „normal” al relației, aspect care contribuie semnificativ la menținerea cifrei negre și la perpetuarea ciclului violenței [9, p. 98].

La nivel social, dimensiunea ascunsă a criminalității domestice este amplificată de stereotipuri de gen profund înrădăcinate și de norme culturale care tolerează sau chiar justifică violența în familie. Persistența acestor atitudini este confirmată de rezultatele studiului sociologic „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova”, care evidențiază o toleranță semnificativă față de violența exercitată în cadrul relațiilor de cuplu. Astfel, 27,7% dintre bărbați consideră că femeia trebuie să tolereze violența pentru a-și menține familia, comparativ cu 17,5% dintre femei. Totodată, 41,1% dintre respondenții de sex masculin afirmă că există situații în care violența fizică împotriva femeii este justificată, proporția femeilor care acceptă o asemenea afirmație fiind de peste două ori mai redusă. Din perspectivă victimologică, este relevant faptul că 7% dintre femei declară că ar accepta utilizarea forței de către partener în situația refuzului unui act sexual, aspect ce reflectă interiorizarea violenței și normalizarea constrângerii în cadrul relațiilor intime [10, p. 14].

În ceea ce privește violența îndreptată împotriva copiilor, datele aceluiași studiu relevă că 17,2% dintre respondenții bărbați consideră necesară aplicarea pedepsei fizice în scopuri disciplinare, proporție superioară celei înregistrate în rândul femeilor (12,8%). Un element deosebit de îngrijorător îl constituie tendința de reproducere intergenerațională a violenței, respondenții

At the individual level, fear of retaliation, economic and emotional dependence, shame, social stigmatization, and self-blame play an essential role in the victim's decision not to notify law enforcement authorities. Victimological literature highlights the phenomenon of victim self-blame and the internalization of violence as a “normal” element of the relationship, an aspect that significantly contributes to maintaining the dark figure and perpetuating the cycle of violence [9, p. 98].

At the social level, the hidden dimension of domestic criminality is amplified by deeply rooted gender stereotypes and cultural norms that tolerate or even justify violence within the family. The persistence of these attitudes is confirmed by the results of the sociological study “*Men and Gender Equality in the Republic of Moldova*”, which highlights a significant tolerance toward violence exercised within couple relationships. Thus, 27.7% of men consider that women must tolerate violence in order to maintain the family, compared to 17.5% of women. At the same time, 41.1% of male respondents state that there are situations in which physical violence against women is justified, the proportion of women who accept such a statement being more than twice as low. From a victimological perspective, it is relevant that 7% of women declare that they would accept the use of force by their partner in the event of refusal of a sexual act, reflecting the internalization of violence and the normalization of coercion in intimate relationships [10, p. 14].

With regard to violence against children, data from the same study reveal that 17.2% of male respondents consider the application of physical punishment necessary for disciplinary purposes, a proportion higher than that recorded among women (12.8%). A particularly alarming element is the tendency toward intergenerational reproduction of violence, with respondents who were victims of various forms

care au fost victime ale diferitelor forme de violență în copilărie confirmând disponibilitatea de a perpetua aceste comportamente în propriile familii, asupra soțiilor și copiilor [10, p. 14]. Această realitate confirmă concluziile criminologiei contemporane privind caracterul ciclic și auto-reproductiv al violenței domestice.

La nivel instituțional, intervențiile tardive, dificultățile probatorii și experiențele de victimizare secundară contribuie, la rândul lor, la menținerea dimensiunii ascunse a criminalității domestice. Lipsa unei reacții sensibile la nevoile victimelor și percepția ineficienței instituțiilor statului descurajează raportarea faptelor și cooperarea cu autoritățile. Existența unei dimensiuni ascunse extinse are consecințe grave, atât la nivel individual, cât și social, precum perpetuarea ciclului violenței, escaladarea faptelor către infracțiuni grave, transmiterea intergenerațională a comportamentelor violente și subevaluarea reală a fenomenului în politicile publice.

3. Criminalitatea domestică - între control social informal și reacția penală formală

În ultimii ani, în Republica Moldova au fost întreprinse multiple acțiuni orientate spre prevenirea și combaterea violenței domestice, precum și spre dezvoltarea serviciilor sociale destinate victimelor acestui fenomen. Respectivul demersuri vizează atât perfecționarea cadrului normativ existent, cât și armonizarea acestuia cu standardele internaționale, inclusiv prin adoptarea și implementarea instrumentelor juridice europene, precum Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Cu toate acestea, percepția socială asupra eficienței reacției statului indică persistența unui decalaj semnificativ între normele juridice și protecția efectivă a victimelor.

Astfel, rezultatele cercetărilor sociologice relevă că peste 80% dintre bărbați și aproximativ 77% dintre femei consideră

of violence in childhood confirming their willingness to perpetuate such behaviors in their own families, against spouses and children [10, p. 14]. This reality confirms the conclusions of contemporary criminology regarding the cyclical and self-reproductive nature of domestic violence.

At the institutional level, delayed interventions, evidentiary difficulties, and experiences of secondary victimization also contribute to maintaining the hidden dimension of domestic criminality. The lack of a response sensitive to victims' needs and the perception of inefficiency of state institutions discourage the reporting of acts and cooperation with authorities. The existence of an extensive hidden dimension has serious consequences at both individual and social levels, such as the perpetuation of the cycle of violence, escalation toward serious offenses, intergenerational transmission of violent behaviors, and underestimation of the real phenomenon in public policies.

3. Domestic Criminality Between Informal Social Control and Formal Penal Reaction

In recent years, in the Republic of Moldova, multiple actions have been undertaken aimed at preventing and combating domestic violence, as well as developing social services for victims of this phenomenon. These efforts target both the improvement of the existing normative framework and its harmonization with international standards, including through the adoption and implementation of European legal instruments. However, social perception regarding the effectiveness of the state's reaction indicates the persistence of a significant gap between legal norms and the effective protection of victims.

Thus, the results of sociological research reveal that over 80% of men and approximately 77% of women consider that the current normative framework does not ensure sufficient protection for victims of domestic violence. This perception is less

că actualul cadru normativ nu asigură o protecție suficientă victimelor violenței domestice. Această percepție este mai puțin răspândită în rândul bărbaților proveniți din gospodării cu venituri medii lunare sub 2000 de lei și cu nivel de instruire gimnazial, în timp ce este împărtășită într-o măsură mai mare de femeile cu vârsta cuprinsă între 30 și 39 de ani, cu studii gimnaziale, venituri înalte și aparținând altor grupuri etnice [10, p. 107]. Diferențele respective reflectă influența factorilor socio-economici și culturali asupra modului în care este percepută eficiența reacției penale și a mecanismelor de protecție instituțională.

Un element specific al criminalității domestice îl constituie conflictul dintre mecanismele de control social informal și reacția penală formală a statului. Normele informale, cutumele și presiunile comunitare favorizează adesea menținerea tăcerii și descurajează implicarea autorităților. Recomandările de tipul „păstrarea familiei”, „iertarea agresorului” sau „protejarea copiilor” pot funcționa ca factori criminogeni, contribuind la escaladarea violenței și la consolidarea poziției de dominare a agresorului.

Deși nu se constată diferențe semnificative între femei și bărbați în ceea ce privește ponderea celor care cunosc existența cadrului normativ ce reglementează violența domestică, opiniile acestora diferă substanțial în raport cu eficiența și funcționalitatea mecanismelor de protecție. Această discrepanță evidențiază limitele reacției penale formale și rolul determinant al controlului social informal, care continuă să influențeze comportamentul victimelor și disponibilitatea acestora de a apela la instituțiile statului. În acest context, lipsa informării juridice și percepția ineficienței intervenției instituționale contribuie la menținerea dimensiunii ascunse a criminalității domestice și la vulnerabilizarea continuă a victimelor.

Prin urmare, lipsa unei reacții instituționale timpurii consolidează senti-

widespread among men from households with average monthly incomes below 2000 lei and with a lower level of education, while it is shared to a greater extent by women aged between 30 and 39, with secondary education, higher incomes, and belonging to other ethnic groups [10, p. 107]. These differences reflect the influence of socio-economic and cultural factors on the way the effectiveness of penal reaction and institutional protection mechanisms is perceived.

A specific element of domestic criminality is the conflict between informal social control mechanisms and the formal penal reaction of the state. Informal norms, customs, and community pressures often favor the maintenance of silence and discourage the involvement of authorities. Recommendations such as “preserving the family”, “forgiving the aggressor”, or “protecting the children” can function as criminogenic factors, contributing to the escalation of violence and the consolidation of the aggressor’s position of dominance.

Although no significant differences are observed between women and men regarding awareness of the existence of the normative framework regulating domestic violence, their opinions differ substantially with regard to the effectiveness and functionality of protection mechanisms. This discrepancy highlights the limits of formal penal reaction and the decisive role of informal social control, which continues to influence victims’ behavior and their willingness to resort to state institutions.

In this context, the lack of early institutional intervention contributes to maintaining the hidden dimension of domestic criminality and to the continuous vulnerability of victims. Consequently, the absence of timely institutional reaction strengthens the aggressor’s sense of impunity and reduces the victim’s capacity to escape the abusive relationship [4, p. 219]. Under these conditions, penal intervention frequently appears belated, having a predominantly

mentul de impunitate al agresorului și reduce capacitatea victimei de a se desprinde din relația abuzivă [4, p. 219]. În aceste condiții, intervenția penală apare frecvent tardiv, având un caracter predominant reparator sau simbolic, fără a produce efecte preventive reale.

4. Victima violenței domestice - între protecție declarativă și vulnerabilitate sistemică

În cadrul politicii penale contemporane, victima violenței domestice este consacrată normativ ca subiect prioritar al protecției juridice, beneficiind, în plan declarativ, de un ansamblu de drepturi și garanții procesuale. Legislația națională și instrumentele internaționale în materie recunosc caracterul grav, repetitiv și escaladant al violenței exercitate în mediul familial, impunând statelor obligația de a asigura o protecție efectivă a persoanelor vulnerabile. Cu toate acestea, analiza criminologică și victimologică relevă existența unui decalaj semnificativ între protecția normativă declarată și realitatea instituțională, diferență care generează o vulnerabilitate sistemică a victimelor violenței domestice.

Un prim element care contribuie la această vulnerabilitate îl constituie condiționarea activării mecanismelor de protecție de inițiativa victimei. Deși cadrul normativ prevede instrumente precum ordinele de protecție și intervenția organelor competente, aplicarea efectivă a acestora depinde, în majoritatea situațiilor, de sesizarea autorităților de către victimă și de cooperarea sa pe parcursul procedurilor penale. O asemenea abordare ignoră contextul specific al violenței domestice, marcat de dependență economică, emoțională și psihologică, precum și de teama constantă de represalii, reducând considerabil capacitatea reală a victimei de a beneficia de protecție efectivă.

Literatura victimologică subliniază existența fenomenului de victimizare secundară, manifestat prin interacțiunea victimei cu instituțiile statului. Interogato-

reparative or symbolic character, without producing real preventive effects.

4. The Victim of Domestic Violence Between Declarative Protection and Systemic Vulnerability

Within contemporary criminal policy, the victim of domestic violence is normatively enshrined as a priority subject of legal protection, benefiting, at a declarative level, from a set of rights and procedural guarantees. National legislation and international instruments recognize the serious, repetitive, and escalating nature of violence exercised within the family environment, imposing on states the obligation to ensure effective protection of vulnerable persons. However, criminological and victimological analysis reveals the existence of a significant gap between declared normative protection and institutional reality, a gap that generates systemic vulnerability for victims of domestic violence.

A first element contributing to this vulnerability is the conditioning of the activation of protection mechanisms on the initiative of the victim. Although the normative framework provides instruments such as protection orders and intervention by competent authorities, their effective application depends, in most situations, on the victim's reporting to authorities and on their cooperation throughout criminal proceedings. Such an approach ignores the specific context of domestic violence, marked by economic, emotional, and psychological dependence, as well as constant fear of retaliation, significantly reducing the victim's real capacity to benefit from effective protection.

Victimological literature highlights the existence of the phenomenon of secondary victimization, manifested through the victim's interaction with state institutions. Repeated interrogations, lack of empathy, minimization of the seriousness of acts, or excessive emphasis on material evidence can lead to retraumatization and abandonment of the criminal process. Un-

riile repetate, lipsa empatiei, minimalizarea gravității faptelor sau accentul excesiv pus pe probele materiale pot conduce la retraumatizare și la abandonarea demersului penal. În aceste condiții, victima se confruntă nu doar cu violența exercitată de agresor, ci și cu o reacție instituțională insuficient adaptată nevoilor sale specifice [9, p. 118-121].

Un alt aspect al vulnerabilității sistemice îl constituie tendința de transferare implicită a responsabilității protecției asupra victimei. În practică, aceasta este adesea percepută simultan ca subiect vulnerabil și ca factor de blocaj al intervenției penale, în special în situațiile în care refuză sau nu poate coopera cu autoritățile. O asemenea perspectivă contravine principiilor victimologiei moderne, care subliniază necesitatea protejării victimei, indiferent de comportamentul său procesual și recunoașterea constrângerilor structurale în care aceasta se află.

Vulnerabilitatea sistemică este amplificată și de insuficienta coordonare interinstituțională între organele de aplicare a legii, serviciile sociale și instituțiile medicale. Lipsa unei intervenții integrate conduce la fragmentarea măsurilor de protecție și la situații în care victima este nevoită să gestioneze singură un sistem instituțional complex, ceea ce sporește riscul reexpunerii la violență și descurajează apelarea repetată la autorități.

Din perspectivă criminologică și preventivă, reducerea vulnerabilității sistemice a victimelor presupune depășirea abordării reactive și dezvoltarea unor mecanisme de prevenție secundară și terțiară. Acestea includ identificarea timpurie a situațiilor de risc, asigurarea accesului efectiv la servicii de asistență socială și psihologică, precum și implementarea programelor de responsabilizare a agresorilor, concomitent cu consolidarea formării profesionale a specialiștilor implicați.

În concluzie, victima violenței domestice continuă să se afle într-o poziție

der these conditions, the victim faces not only the violence exercised by the aggressor, but also an institutional reaction insufficiently adapted to their specific needs [9, p. 118-121].

Another aspect of systemic vulnerability is the tendency to implicitly transfer responsibility for protection onto the victim. In practice, the victim is often perceived simultaneously as a vulnerable subject and as an obstacle to penal intervention, especially in situations where they refuse or are unable to cooperate with authorities. Such a perspective contradicts the principles of modern victimology, which emphasize the necessity of protecting the victim regardless of procedural behavior and of recognizing the structural constraints under which the victim operates.

Systemic vulnerability is further amplified by insufficient interinstitutional coordination between law enforcement agencies, social services, and medical institutions. The lack of integrated intervention leads to fragmentation of protection measures and situations in which the victim is forced to navigate a complex institutional system alone, increasing the risk of re-exposure to violence and discouraging repeated appeals to authorities.

From a criminological and preventive perspective, reducing systemic vulnerability requires moving beyond a reactive approach and developing secondary and tertiary prevention mechanisms. These include early identification of risk situations, ensuring effective access to social and psychological assistance services, and implementing programs aimed at holding aggressors accountable, alongside strengthening the professional training of specialists involved.

In conclusion, the victim of domestic violence continues to occupy a position of systemic vulnerability despite the expansion of the normative framework of protection. Overcoming this paradox between declarative protection and institutional re-

de vulnerabilitate sistemică, în pofida extinderii cadrului normativ de protecție. Depășirea acestui paradox dintre protecția declarativă și realitatea instituțională constituie o condiție esențială pentru reducerea dimensiunii ascunse a criminalității domestice și eficientizarea politicii penale în domeniu.

5. Politica penală și limitele abordării represive

Politica penală a statului în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice a fost construită, în mod tradițional, în jurul reacției represive, prin incriminarea distinctă a faptelor și consolidarea regimului sancționator. În Republica Moldova, introducerea art. 201¹ Cod penal a reprezentat un progres normativ important, marcând recunoașterea explicită a caracterului socialmente periculos al violenței exercitate în mediul familial. Modificările legislative recente, inclusiv incriminarea violenței cibernetice, a hărțuirii (stalking), introducerea conceptului de femicid și incriminarea căsătoriei forțate, reflectă o extindere a sferei de protecție penală și o aliniere la standardele internaționale în domeniu. Cu toate acestea, analiza criminologică evidențiază faptul că „...eficiența acestei politici este limitată de specificul fenomenului și de amploarea dimensiunii sale ascunse” [4, p. 214-216].

Abordarea represivă pornește de la premisa clasică a prevenirii generale prin descurajare, conform căreia amenințarea cu sancțiunea penală ar reduce incidența faptelor antisociale. Or, în cazul criminalității domestice, această ipoteză se dovedește parțial inoperantă. Caracterul relațional, repetitiv și emoțional al violenței domestice diminuează efectul preventiv al pedepsei, agresorul acționând într-un context în care riscul sancționării este perceput ca fiind redus, iar controlul social formal este slab [1, p. 208-210].

Un prim factor care limitează eficiența politicii penale represive îl constituie dependența acesteia de raportarea faptelor de către victime. În condițiile

ality constitutes an essential condition for reducing the hidden dimension of domestic criminality and for increasing the effectiveness of criminal policy in this field.

5. Criminal Policy and the Limits of the Repressive Approach

State criminal policy in the field of preventing and combating domestic violence has traditionally been built around repressive reaction, through the distinct criminalization of acts and the strengthening of the sanctioning regime. In the Republic of Moldova, the introduction of Article 201¹ of the Criminal Code represented an important normative advance, marking the explicit recognition of the socially dangerous nature of violence exercised within the family environment. Recent legislative amendments, including the criminalization of cyber violence, stalking, the introduction of the concept of femicide, and the criminalization of forced marriage, reflect an expansion of the sphere of penal protection and alignment with international standards. Nevertheless, criminological analysis shows that “...the effectiveness of this policy is limited by the specificity of the phenomenon and the extent of its hidden dimension” [4, p. 214-216].

The repressive approach is based on the classical premise of general prevention through deterrence, according to which the threat of criminal sanction would reduce the incidence of antisocial acts. In the case of domestic criminality, however, this hypothesis proves to be only partially operative. The relational, repetitive, and emotional nature of domestic violence diminishes the preventive effect of punishment, as the aggressor acts in a context where the risk of sanction is perceived as low and formal social control is weak [1, p. 208-210].

A first factor limiting the effectiveness of repressive criminal policy is its dependence on the reporting of acts by victims. In the presence of an extensive dark figure, the criminal norm remains, to a large extent, unapplied in practice. Criminologi-

existenței unei cifre negre extinse, norma penală rămâne, în mare măsură, inaplicabilă. Cercetătorii criminologi subliniază, pe bună dreptate, că „...o normă penală care nu este activată în practică riscă să își piardă funcția preventivă și să devină un instrument simbolic, lipsit de impact real asupra comportamentelor sociale” [4, p. 219].

Un alt aspect problematic îl constituie tendința de transferare implicită a responsabilității intervenției asupra victimei. Deși protecția acesteia este declarată ca prioritate a politicii penale, declanșarea mecanismelor represive depinde adesea de inițiativa victimei, de menținerea plângerii și de cooperarea în procesul penal. O asemenea abordare ignoră contextul de vulnerabilitate specific violenței domestice și contribuie la apariția fenomenului de victimizare secundară, descurajând raportarea faptelor și perpetuând dimensiunea ascunsă a criminalității.

Criminologia critică avertizează asupra riscului simbolismului penal, fenomen care se manifestă atunci când reacția statului se limitează la adoptarea unor norme represive formale, fără a fi însoțite de mecanisme eficiente de prevenire și intervenție timpurie. În domeniul violenței domestice, acest simbolism se traduce prin sancționarea tardivă a faptelor consumate, fără a aborda cauzele structurale ale fenomenului, precum stereotipurile de gen, toleranța socială față de violență și dependența economică a victimelor.

Limitele abordării represive sunt confirmate și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a subliniat în mod constant că obligația pozitivă a statului nu se reduce la incriminarea și sancționarea violenței domestice. Statul are obligația de a adopta măsuri proactive de protecție a victimelor, iar inacțiunea sau reacția pur formală a autorităților poate constitui o încălcare a drepturilor fundamentale, în special a art. 2 și art. 3 din Convenție (CEDO, *Opuz c. Turciei*, 2009, §160 [11]; *Talpis c. Italiei*, 2017, §129 [12]).

cal researchers rightly emphasize that “...a criminal norm that is not activated in practice risks losing its preventive function and becoming a symbolic instrument, devoid of real impact on social behavior” [4, p. 219].

Another problematic aspect is the tendency to implicitly transfer responsibility for intervention onto the victim. Although victim protection is declared a priority of criminal policy, the activation of repressive mechanisms often depends on the victim’s initiative, maintenance of the complaint, and cooperation in criminal proceedings. Such an approach ignores the specific vulnerability context of domestic violence and contributes to the phenomenon of secondary victimization, discouraging reporting and perpetuating the hidden dimension of criminality.

Critical criminology warns of the risk of penal symbolism, a phenomenon manifested when the state’s reaction is limited to the adoption of formal repressive norms without being accompanied by effective mechanisms of prevention and early intervention. In the field of domestic violence, this symbolism translates into the belated sanctioning of consummated acts without addressing the structural causes of the phenomenon, such as gender stereotypes, social tolerance toward violence, and victims’ economic dependence.

The limits of the repressive approach are also confirmed by the jurisprudence of the European Court of Human Rights, which has consistently emphasized that the state’s positive obligation is not limited to criminalization and punishment. The state has an obligation to adopt proactive measures to protect victims, and institutional inaction or purely formal reaction may constitute a violation of fundamental rights, particularly Articles 2 and 3 of the Convention (*Opuz v. Turkey*, 2009, §160 [11]; *Talpis v. Italy*, 2017, §129 [12]).

From a criminological and preventive perspective, the necessity arises to reconfigure criminal policy into an integrated

Din perspectivă criminologică și preventivă, rezultă necesitatea reconfigurării politicii penale într-un model integrat, care să depășească paradigma exclusiv represivă. Prevenția primară vizează schimbarea atitudinilor sociale și combaterea stereotipurilor de gen prin educație și informare. Prevenția secundară presupune identificarea timpurie a situațiilor de risc și intervenția rapidă a instituțiilor competente. Prevenția terțiară are ca obiectiv reducerea recidivei, prin programe de consiliere și responsabilizare a agresorilor, concomitent cu asigurarea protecției efective a victimelor.

În acest sens, politicile promovate în statele Uniunii Europene pun accent pe intervenția multidisciplinară, pe responsabilizarea agresorului și pe sprijinirea victimei prin servicii integrate, în conformitate cu standardele consacrate de Convenția de la Istanbul.

CONCLUZII

Analiza criminologică a criminalității domestice evidențiază caracterul complex și multidimensional al acestui fenomen, profund ancorat în structura relațiilor familiale și în normele sociale care tolerează sau justifică violența. Dimensiunea sa ascunsă constituie una dintre principalele provocări pentru sistemul de justiție penală, afectând atât cunoașterea reală a fenomenului, cât și eficiența politicilor publice de prevenire și combatere.

Rezultatele studiului confirmă faptul că politica penală centrată preponderent pe reacția represivă este insuficientă pentru reducerea reală a violenței domestice. În condițiile existenței unei cifre negre extinse, norma penală își pierde o parte semnificativă din funcția preventivă, riscând să se transforme într-un instrument simbolic și ineficient. În acest context, accentul plasat exclusiv pe sancționare nu doar că nu reduce incidența fenomenului, dar poate contribui la menținerea vulnerabilității vic-

model that goes beyond the exclusively repressive paradigm. Primary prevention aims to change social attitudes and combat gender stereotypes through education and information. Secondary prevention involves early identification of risk situations and rapid intervention by competent institutions. Tertiary prevention aims to reduce recidivism through counseling and accountability programs for aggressors, alongside ensuring effective protection for victims.

In this regard, policies promoted in European Union states emphasize multidisciplinary intervention, aggressor accountability, and victim support through integrated services, in line with the standards established by the Istanbul Convention.

CONCLUSIONS

The criminological analysis of domestic criminality highlights the complex and multidimensional nature of this phenomenon, deeply embedded in the structure of family relationships and social norms that tolerate or justify violence. Its hidden dimension represents one of the main challenges for the criminal justice system, affecting both accurate knowledge of the phenomenon and the effectiveness of public policies for prevention and combat.

The results of the study confirm that a criminal policy predominantly centered on repressive reaction is insufficient to achieve a real reduction in domestic violence. In the presence of an extensive dark figure, the criminal norm loses a significant part of its preventive function, risking transformation into a symbolic instrument. In this context, an exclusive focus on sanctioning not only fails to reduce the incidence of the phenomenon, but may also contribute to maintaining victims' vulnerability and perpetuating the cycle of violence.

From a preventive perspective, influencing domestic criminality requires the

timelor și la perpetuarea ciclului violenței.

Din perspectivă preventivă, influența asupra criminalității domestice impune dezvoltarea unor strategii integrate, care să combine instrumentele penale cu măsuri de prevenție primară, secundară și terțiară. Schimbarea atitudinilor sociale față de violență, identificarea timpurie a situațiilor de risc și protecția efectivă a victimelor trebuie să devină priorități ale politicii penale moderne. Numai printr-o asemenea abordare integrată poate fi redusă dimensiunea ascunsă a criminalității domestice și va fi asigurată o protecție reală a drepturilor fundamentale ale persoanelor vulnerabile.

development of integrated strategies combining penal instruments with primary, secondary, and tertiary prevention measures. Changing social attitudes toward violence, early identification of risk situations, and effective protection of victims must become priorities of modern criminal policy. Only through such an integrated approach can the hidden dimension of domestic criminality be reduced and real protection of vulnerable persons' fundamental rights ensured.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

- Hotca, M.A. Criminalitatea violentă. București: Universul Juridic, 2017.
 - Walker, L. The Battered Woman. New York: Harper & Row, 1979.
 - Stark, E. Coercive Control: How Men Entrap Women in Personal Life. Oxford: Oxford University Press, 2007.
 - Ciocei, V. Manual de criminologie. București: C.H. Beck, 2020.
 - Bogdan, T. Violența în familie. Aspecte criminologice și juridice. București: Universul Juridic, 2018.
 - Antoniou, G. Criminologie. București: C.H. Beck, 2019.
 - Nivelul infracționalității în Republica Moldova în anul 2024. În: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracționalitatii-in-republica-moldova-in-anul-2024-9478_61676.html (accesat la 03.09.2025).
 - Rotaru, C. Victimologia și protecția victimelor. București: Hamangiu, 2016.
 - Herman, J. Trauma and Recovery. New York: Basic Books, 1997.
 - Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova: studiu realizat în baza metodologiei IMAGES. În: https://cdf.md/wp-content/uploads/2021/11/Studiul_Barbatii-si-Egalitatea-de-gen-in-Republica-Moldova.pdf (accesat la 13.10.2025).
 - Case of Opuz v. Turkey. În: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-123406%22%5D%7D> (accesat la 06.10.2025).
 - Case of Talpis v. Italia. În: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-171994%22%5D%7D> (accesat la 06.10.2025).
-